

УДК 65.012.8:658.7

Алькема В. Г., д.е.н., професор;

Університет економіки та права «КРОК»

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ФАЗОВІ ТА АКсіОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

У статті розглянуто сутність логістичної діяльності організацій. Висвітлено питання процесно-функціональної структуризації цієї діяльності. Здійснено системну декомпозицію складових логістичної діяльності.

Ключові слова: логістична діяльність, принципи логістичної діяльності, логістичні операції та процеси, фазові складові, функціональні складові, критерії ефективності.

Alkema V.

FUNCTIONALLY-PHASE AND AXIOLOGICAL ASPECTS OF THE LOGISTICS ACTIVITIES OF

Based on a systematic approach using scientific methods of comparative analysis and abstraction, the definition of "logistics activity" was formed. Using the methods of analysis and synthesis the process-functional structuring of this activity was implemented. Based on the use of methods of analysis and synthesis, induction and deduction the systematic decomposition of components of logistics was implemented as well.

The modern scientific approaches to the interpretation of the concept of "logistics activity" were studied. The relation between the individual functional components and process of this activity was found. The systematic decomposition of logistics activity with the release of its main functions was implemented too. Unlike the classical approach management and support functions are divided among themselves.

The author's definition of "logistics activity" was suggested. A phase-functional model of components of logistics was formed. The main components of the proposed model were defined. The systematic decomposition of logistics for solving management problems was formed. Principles of logistics and criteria for evaluating its effectiveness are identified.

The proposed definition of logistics makes it possible to consider this definition as a universal economic category. The current phase-functional model components of logistics activity was formed and decomposition which is a theoretical basis for the development of functional and corporate information logistics systems of modern organizations was suggested.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

On our point of view, LD it is an aggregate of computer-integrated phase and functional logistic processes and operations directed on transformation of financial and concomitant streams with the purpose of achievement of long-term success due to maximal satisfaction of requirements of users, minimization of charges, concordance of interests of all of participants of commodity movement, in the conditions of the effective protecting from the threats of changeable and unstable environment. In the process of research a process is a functional structure of logistic activity of subject of manage is carried out. We are develop the system decoupling of elements of LD also, which lights up it basic components: sweep, task, subjects and objects, constituents, research methods, administrative and providing aspects, principles of organization and criteria of efficiency. Consideration of logistic from position of activity approach in domestic science did not get sufficient distribution. It resulted in absence at normatively legal the base of the proper determination of LD, as essences of activity at national level. In Ukraine of LD exists actually, but practically not represented in the forms of the statistical accounting.

We consider that the purpose of LD for concrete SLD is forming of complex utility of logistic product or logistic favour in accordance with the queries of users from the condition of providing of necessary level it economic security. Coming from this purpose the basic tasks of logistic activity is: achievement with the least charges of maximal adjusted of SLD to the changeable market situation, increase of own particle and receipt of competitive edges, that providing of necessary economic strength and level of competitiveness security; forming of the proper logistic potential is for providing of necessary level of EBSLD. The lack of development of logistic market of Ukraine is explained at first the presence of particle of enterprises orientated on the use of own LD, not formed of market of logistic mediators and insignificant particle of complex logistic operators which play a key role in forming of national chains of deliveries.

Thus, LD is the complex of functional, administrative and providing processes and operations, which are directed on transformation of financial and concomitant logistic streams which are the source of resources for good few of subjects in ductings and chains of deliveries. Taking into account integration character of LD we are identify its essence and a process is a functional structure of and system decoupling is carried out.

Key words: logistic activity, the principles of logistic activity, logistic operations and processes, phase components, functional components, performance criteria.

Алькема В.Г.

ФУНКЦИОНАЛЬНО-ФАЗОВЫЕ И АКСИОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ

В статье рассматривается сущность логистической деятельности организаций. Освещены вопросы процессно-функциональной структуризации этой деятельности. Осуществлена системная декомпозиция составляющих логистической деятельности.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

Ключевые слова: логистическая деятельность, принципы логистической деятельности, логистические операции и процессы, фазовые составляющие, функциональные составляющие, критерии эффективности.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Логістика в сучасних наукових джерелах розглядається як наука управління матеріальними і супутніми потоками, сфера менеджменту та вид діяльності суб'єктів господарювання. Для з'ясування ролі і місця логістичної діяльності (ЛД) як категорії діяльності сучасних суб'єктів господарювання слід дослідити альтернативні визначення цього терміна. Під визначенням будемо розуміти форму відображення світу за допомогою мовних засобів узагальнення предметів та явищ у найпростіших абстракціях за допомогою яких систематизуються й узагальнюються факти.

ЛД у цьому дослідженні розглядається як поняття, що відображає в інтегрально-комплексному вигляді суб'єктно-об'єктні зв'язки та інші відношення її компонентів. Найвні зв'язки й відношення формуються для досягнення цілей ЛД в умовах мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування організації. Проблема полягає в тому, що згідно з діяльнісним підходом логістична діяльність є складним феноменом і включає цілий ряд аспектів, які, як правило, дослідниками не ідентифікуються та не виокремлюються.

Аналіз останніх досліджень, у яких запропоновано вирішення проблеми. Дослідженню різних аспектів ЛД присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних учених: Дональда Дж. Бауерсокса [1], Дейвіда Дж. Клосса [1], Н. Конішевої [2], М. Кристофера [3], Ч. Сковронєка [4], З. Саріуш-Вольського [4], В. Сергєєва [5], Л. Б. Міротіна [6], І. Ташбаєва [6], Ю. Неруша [7], Ю. Пономарьової [8], А. Семененка [9], Джеймса С. Джонсона [10], Дональда Ф. Вуда [10], Денієля Л. Вордлоу [10], Поля Р. Мерфі-мол. [10], О. Сумця [11–12], Джеймса Р. Стока [13], Дугласа М. Ламберта [13], О. Тридіда [15], Д. Уотерса [16] та інших.

Аналіз зарубіжних і вітчизняних джерел свідчить, що частина вчених не відділяє ЛД від логістики і не дає визначення цьому поняттю. Так Д. Уотерс вважає, що ЛД – це процес

планування та реалізації потоків і запасів сировини, незавершеного виробництва, готової продукції та потоку супутньої інформації від місця виготовлення продукції до місця її споживання з метою забезпечення відповідності продукції вимогам замовника [16, с. 29]. Американські науковці Джеймс С. Джонсон, Дональд Ф. Вуд, Деніель Л. Вордлоу та Поль Р. Мерфі-мол. розглядають ЛД як важливу функцію бізнесу, відповідальну за координацію фізичного розподілу і менеджменту матеріалів для економії витрат і підвищення рівня обслуговування [10, с. 29]. Професори Мічиганського університету Дональд Дж. Бауерсокс і Дейвід Дж. Клосс вважають, що ЛД – це діяльність з «управління товарно-матеріальними потоками від джерел сировини і матеріалів до пункту розподілу готового продукту» [1, с. 29]. На думку Дональда Дж. Бауерсокса, щоб ЛД принесла максимальний стратегічний зиск, усі її функції повинні бути інтегровані з її споживачами та постачальниками [1, с. 55]. Американські вчені Джеймс Р. Сток та Дуглас М. Ламберт вважають, що будь-яка діяльність, що здійснюється в процесі переміщення продукції від місця її виготовлення до місця споживання, є логістичною [13, с. 18]. Виходячи з того, що ЛД є складною і передбачає широкий асортимент логістичних продуктів, М. Кристофер відносить до неї набір сфер діяльності організації від управління закупівлями сировини до постачання готових виробів споживачу [3, с. 23]. Польські вчені Чеслав Сковронек і Здислав Саріуш-Вольський розглядають ЛД як сукупність процесів фізичного переміщення матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, напівфабрикатів, готових виробів) на підприємстві і між підприємствами, а також просування інформаційних потоків, що відображають матеріальні процеси і використовуються для управління цими процесами [4, с. 18]. Російський науковець В. Сергеев розглядає ЛД як комплекс логістичних функцій та операцій, спрямованих на виникнення, перетворення і поглинання матеріальних потоків у певному економічному об’єкті [5, с. 45]. З позиції управлінських функцій розглядають ЛД Л. Міротін та І. Ташбаєв. Під логістичною вони розуміють діяльність із планування, виконання і контролю фізичного переміщення матеріалів, готової продукції та пов’язаної

з ними інформації від місця їх виробництва до місця споживання з метою задоволення потреб споживачів і отримання прибутку [6, с. 10]. ЛД розглядається Ю. Нерушом як сфера господарської діяльності, що пов’язана з фізичним забезпеченням, фізичним розподілом тощо [7, с. 11]. Він виділяє два основні види ЛД, а саме: фізичне забезпечення та фізичний розподіл. Фізичне забезпечення – це вид ЛД із забезпечення руху сировини і матеріалів від постачальника або джерела сировини до виробника; фізичний розподіл – це діяльність із доставки продукції від продавця до споживача [7, с. 12].

Сучасну ЛД Ю. Пономарьова розглядає як практичну діяльність з управління матеріальними і пов’язаними з ними інформаційними потоками. Вона зазначає, що об’єктом такої діяльності є не продукт, а процес у формі потоку [8, с. 9]. Колектив вітчизняних науковців під керівництвом О. Тридіда визначає ЛД як єдиний технологічний процес усієї виробничо-транспортної системи на основі інтеграції виробництва, транспортування та споживання [15, с. 135–138].

З точки зору О. Сумця під ЛД слід розуміти один із основних видів господарської діяльності, що пов’язаний із плануванням, організацією, управлінням та контролем матеріальних і супутніх їм потокам у процесі їх переміщення від місця виробництва до місця споживання шляхом послідовного та взаємоузгодженого в часі й просторі виконання логістичних активностей, а саме постачання або закупівлі, транспортування, приймання, складування, контролю запасів, комплектації замовлень, вантажопереробки, упакування, розподілу готової продукції, переробки, повернення продукції, що підлягала рекламції [11–12].

Отже, аналіз джерел щодо сутності поняття ЛД свідчить, що ця діяльність є частиною господарської діяльності організації. Залежно від профілю організації вона може бути операційною, функціональною чи сукупністю бізнес-процесів. ЛД пов’язана з формуванням вхідних логістичних потоків ресурсів, трансформацією їх у потоки готових продуктів та доведенням вихідних логістичних потоків до споживача. Під ЛД науковці розуміють сукупність видів господарської діяльності, що пов’язані з управлінням матеріальних та

супутніх їм потокам у процесі їх переміщення від джерела сировини до місця виробництва та місця споживання шляхом неперервного та скоординованого у просторі взаємоузгодженого в часі виконання логістичних процесів та операцій.

Однією з найбільш складних проблем є структуризація та систематизація логістичної діяльності, що пов'язано з низкою особливостей цієї діяльності. По-перше, така діяльність не обмежується рамками одного підприємства і на практиці утворює ланцюг суб'єктів, задіяних у просуванні матеріальних і супутніх потоків. По-друге, під час здійснення цієї діяльності, крім суто логістичних, реалізуються маркетингова, кадрова, інформаційна та фінансова функції. По-третє, оцінка результативності цієї діяльності залежить не лише від суто функціональних, а також від просторових і часових ресурсів та їх системного поєднання. По-четверте, ЛД здійснюється із залученням значної кількості контрагентів в умовах невизначеності та ризику. По-п'яте, ЛД надто диференційована за видами, кожен із яких можна розглядати автономно.

Питання визначення сутності ЛД розглядається лише в поодиноких наукових працях. Тому дослідженню сутності цієї категорії та її функціонально-фазової структуризації, системної декомпозиції присвячено цю роботу.

Цілі статті. Метою статті є дослідження питання сутності поняття «логістична діяльність» та формування моделі її функціонально-фазової структуризації, системної декомпозиції на рівні організації.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На підприємстві ЛД здійснюється через централізовану чи децентралізовану форми управління підприємством [13, с. 299 – 306] на стадіях постачання, виробництва та збуту. Особливе місце, на думку західних учених, у ЛД належить матеріальному забезпеченню господарської діяльності (ГД), його плануванню, пошуку оптимальних джерел якісних ресурсів та їх закупівлі з мінімальними витратами. ЛД на підприємстві спрямовується на раціональну організацію, підтримку ритмічної роботи та оптимізацію ГД підприємства в цілому, забезпечуючи йому такі конкурентні

переваги: лідерство з мінімуму витрат; гарантування своєчасного виконання всіх замовлень і своєчасної доставки готової продукції. ЛД спрямовується не лише на оптимальну організацію внутрішніх потоків, а й на зовнішнє середовище з метою скорочення витрат у ланцюгах постачання, виробництва та збуту. Це потребує комплексного аналізу для розроблення заходів зі скорочення логістичних витрат і кращого задоволення вимог споживачів.

Важливою ланкою ЛД на підприємстві є сфера збуту. Її місце визначається зв'язками зі сферами постачання, виробництва та обслуговування споживачів. Логістика сфери збуту спрямована на ефективну організацію структури каналів збуту, збутових центрів; ефективну організацію транспортування готової продукції, тари та відходів; раціональну організацію та використання складів, сховищ, терміналів; страхування ризиків. Між виробниками та споживачами завжди є певна кількість посередників, співпрацю з якими необхідно оптимізувати.

На думку А. Ткачової, під ЛД підприємства слід розуміти напрям ГД, що полягає в управлінні матеріальними і супровідними інформаційними, фінансовими та сервісними потоками підприємства шляхом послідовного та взаємоузгодженого виконання логістичних операцій на основі принципів системності, комплексності, інтегрованості всіх ланок логістичного ланцюга «постачання – виробництво – збут» з метою досягнення довгострокового успіху в бізнесі за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів усіх учасників товароруху, в умовах ризиків, мінливості та невизначеності зовнішнього середовища [14, с. 3]. Аналіз цього визначення свідчить, що ЛД А. Ткачовою розглядається як інтегроване управління потоками на всіх фазах їхнього функціонування. Аналізуючи ЛД промислових підприємств, Н. Коніщева і Н. Трушкіна вважають, що це особливий вид ГД, реалізація якої потребує здійснення послідовних процесів діяльності в єдиному комплексі, що дає змогу мінімізувати витрати і збитки підприємства за рахунок оптимізації логістичного «ланцюга» та зменшення впливу зовнішніх ризиків [2, с. 59].

Важливим аспектом є визначення ефективності логістичної діяльності. Ефективність логістичної діяльності, на думку Л. Міротіна

та І. Ташбаєва – це показник (або система показників), який характеризує рівень якості функціонування підприємства за певного рівня загальних логістичних витрат [6]. З точки зору споживача, який є кінцевою ланкою логістичного ланцюга, ефективність ЛД визначається рівнем якості обслуговування його замовлення. Під ефективністю розуміють також ступінь повноти і якості вирішення завдання, поставленого перед підприємством, виконання ним свого призначення [5]. Ефективність ЛД, на думку В. Сергєєва, визначається відповідністю встановленим цілям, а не співвідношенням результатів і витрат [5, с. 305]. Для оцінки ефективності ЛД на виробничих підприємствах пропонується розраховувати інтегральний показник, що охоплює всі функціональні підсистеми логістики: постачання, виробництво, збут, запаси, транспортування, складування. Таким чином, цей показник дає змогу всебічно оцінити ефективність ЛД та своєчасно визначити напрями її підвищення [13]. До інтегрального показника ефективності ЛД пропонуємо включити такі часткові показники: надійності постачальницької, виробничої та збутової діяльності; показники ефективності використання матеріальних запасів і продуктивності капіталу; показники ефективності складської діяльності та продуктивності енергоносіїв; показник загальної ефективності логістичної діяльності. Дослідниками Н. Коніщевою і Н. Трушкіною обґрунтовано показники ЛД підприємств і систематизовано їх за такими групами [2]: показники, що відображають рівень обслуговування споживачів; показники, що відображають прибутковість підприємства; показники, що характеризують витрати на здійснення ЛД.

Отже, аналіз наведених вище підходів до розуміння ЛД, яка насамперед, розглядається на рівні СГ, свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення терміна «логістична діяльність». Про це свідчать його альтернативні дефініції: логістична функція, логістика підприємства, види ЛД, логістичний процес тощо. Існують різні точки зору науковців щодо видів логістичної діяльності. Наявна значна диференціація в розумінні інших складових ЛД. Відсутнє також єдине розуміння щодо об'єктів ЛД, класифікації її суб'єктів, складових тощо.

У дослідженні встановлено, що в ринковій економіці ЛД – це сукупність інтегрованих фазових та функціональних логістичних процесів і операцій, спрямованих на трансформацію матеріальних і супутніх потоків з метою досягнення довгострокового успіху за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів усіх учасників товароруху в умовах ефективного захисту від загроз мінливого та нестабільного середовища. У процесі дослідження нами здійснено функціонально-фазову структурування логістичної діяльності суб’єкта господарювання(рис. 1).

Також розроблено системну декомпозицію елементів ЛД (рис. 2), яка висвітлює її основні компоненти: мету, завдання, суб’єкти і об’єкти, складові, методи дослідження, управлінські та забезпечувальні аспекти, принципи організації та критерії ефективності. Розгляд логістики з позиції діяльнісного підходу у вітчизняній науці не отримав достатнього поширення. Це призвело до відсутності в нормативно-правовій базі відповідного визначення ЛД як сутності самої діяльності на національному рівні. В Україні ЛД фактично існує, але практично не відображається у формах статистичної звітності. Ця обставина не дає змоги оцінити ефект від ЛД і визначити її вплив на національну економіку. В існуючих формах бухгалтерського обліку логістичні витрати та їх розмір не обліковуються. У національному класифікаторі видів економічної діяльності ДК009:2005 ЛД розпорошена і представлена у вигляді окремих функцій та операцій за різними секціями, підсекціями та групами економічної діяльності. За наявної структури класифікатора не існує можливості внесення ЛД до його змісту, враховуючи її міжгалузевий і синтетичний характер. Нерозвиненість логістичного ринку України пояснюється, по-перше, наявністю частки підприємств, зорієнтованих на використання власної ЛД, а також не сформованістю ринку логістичних посередників і незначною часткою комплексних логістичних операторів, які відіграють ключову роль у формуванні національних ланцюгів постачання продукції.

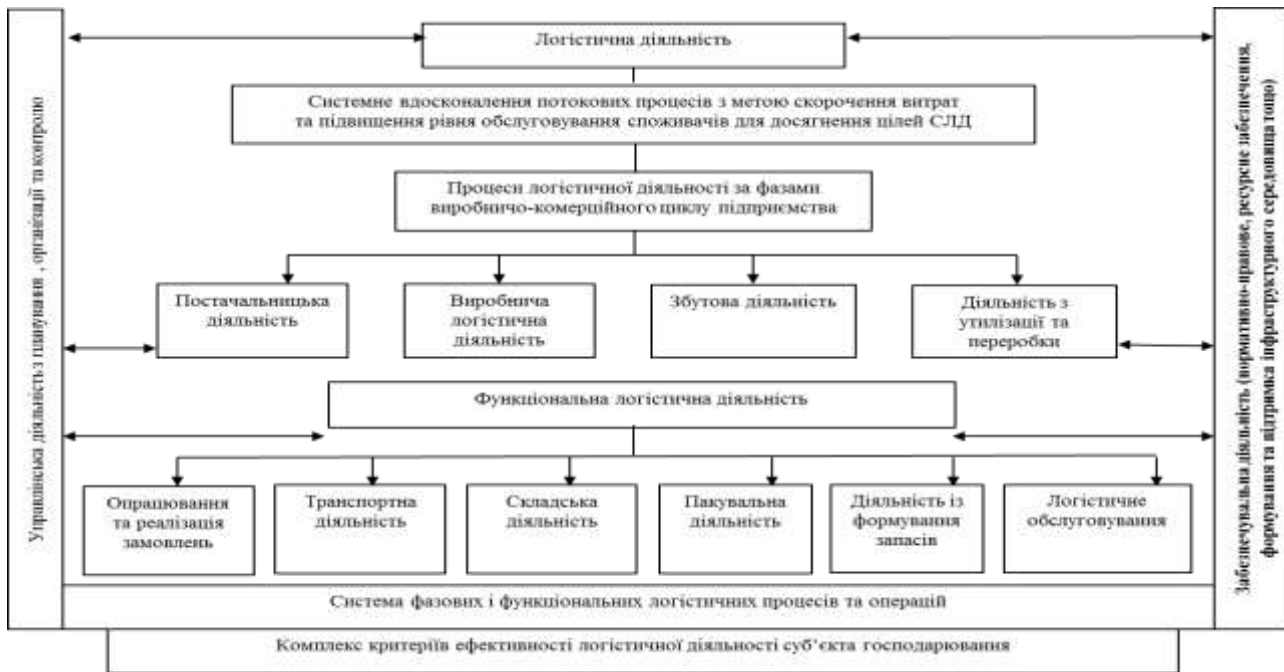

Рис.1. Функціонально-фазова структуризація логістичної діяльності суб'єкта господарювання
Джерело: власна розробка

Заслугує на увагу і аксіологічний аспект ЛД. Ми вважаємо, що цінність цієї діяльності для споживача полягає у формуванні комплексної корисності логістичного продукту або логістичної послуги відповідно до його запитів. Виходячи з цього аспекту, основними складовими комплексної корисності є: корисність інформації про логістичний продукт (послугу), корисність властивостей (результатів) логістичної діяльності, корисність простору (місця), корисність часу, корисність придбання, корисність стану замовника тощо. З точки зору продуктового підходу завдяки ЛД відбувається конвергенція товарного та сервісного компонентів продукту.

На наступному етапі дослідження було визначено ціннісні орієнтації у системі логістичної діяльності. З цієї позиції особливістю ЛД, на думку автора, є розвиток логістичного середовища в якому будь-який продукт, призначений для задоволення потреб споживача, має логістичну складову, яка є для нього цінністю та інструментом задоволення індивідуального запиту. Слід зазначити, що логістична складова продукту в сучасних умовах вирішує ряд важливих завдань як для виробника (продавця), так і для споживача. Для споживача логістична складова продукту є важливою тому, що: розширює спектр його корисностей; створює унікальний образ продукту на ринку; підвищує ступінь задоволення потреби в процесі придбання та використання продукту; забезпечую доступність продукту; змінює характер (сценарій) життєвого циклу продукту.

Логістична компонента продукту, безумовно, є важливою для продавця (виробника) так як:

- розширює асортимент пропонованого ринку продукту за рахунок варіювання набору сервісних складових;
- є інструментом впливу на формування лояльності споживача до торгової марки;
- є джерелом створення додаткової цінності для споживача і доходу для компанії;
- є механізмом утримання споживача шляхом побудови ділових довготривалих (партнерських) відносин;

– є напрямком забезпечення конкурентоспроможності продукту за рахунок логістичної складової.

Для вирішення зазначених завдань у сучасних умовах виробником використовується комплекс інструментів маркетингу, менеджменту та логістики. Роль логістики, як інструмента створення цінності, є виключно важливою з цілого ряду причин. Вона є інструментом розв’язання економічних конфліктів шляхом пошуку компромісів. У сучасній економіці основним конфліктом є конфлікт між рівнем обслуговування та рівнем витрат, пов’язаних із забезпеченням відповідного сервісу. Компроміс реалізується шляхом пошуку сценаріїв диференціації (розподілення) витрат між учасниками обміну за умови забезпечення оптимального рівня сервісу, який суттєво не впливає на ступінь задоволення споживача. Крім того, логістична діяльність є механізмом забезпечення доступності продукту до споживача. Доступність продукту – це його комплексна властивість, яка забезпечує найкращі умови для споживача щодо його ідентифікації, придбання, використання тощо. Слід виділяти на практиці декілька важливих складових доступності: фізична, економічна (фінансова), інформаційна, техніко-технологічна, інноваційна тощо.

Фізична доступність продукту – це складова корисності, яка дозволяє споживачу здійснити його органолептичну оцінку шляхом забезпечення безпосереднього контакту у відповідності з запитом щодо місця, часу тощо.

Економічна доступність продукту – це складова корисності, яка забезпечує відповідність очікувань споживача щодо рівня витрат на його придбання і відповідає реальній його платоспроможності чи його сподівань щодо справедливої ціни.

Емоційна доступність продукту – це складова корисності, яка забезпечує позитивні емоції (емоційні переживання) в процесі його використання.

Інформаційна доступність продукту – це складова корисності, яка забезпечує достатню інформацію про властивості продукту, його переваги в порівнянні з аналогами та умови і особливості виробництва та споживання (використання).

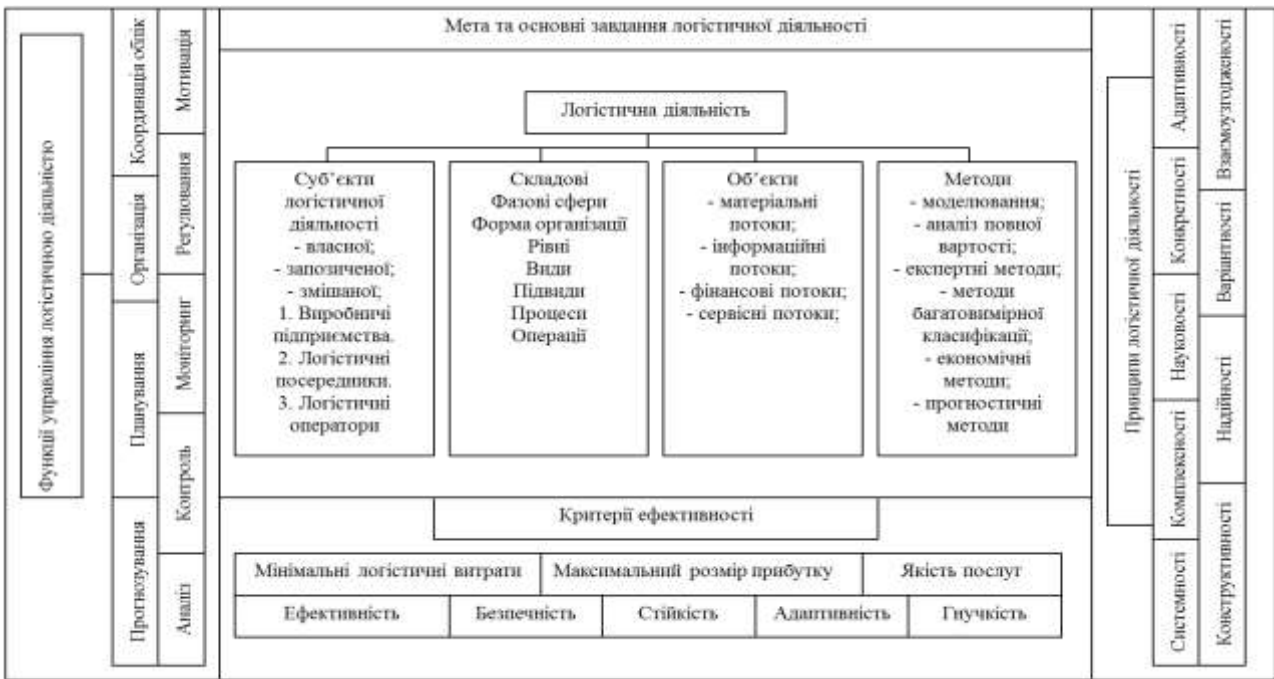

Рис. 2. Системна декомпозиція складових логістичної діяльності

Джерело: скомпоновано на підставі [1;3-4,6;10-14; 12-14;16]

Отже, аксіологічний аспект логістичної діяльності реалізується у її меті, яка спрямована на забезпечення комплексної корисності логістичного продукту (послуги). З точки зору основного логістичного потоку, тобто потоку фізичного, найціннішим аспектом корисності є забезпечення доступності продукту до споживача на етапах його ідентифікації, оцінки, придбання, використання, утилізації та знищення. Найважливішою складовою комплексної доступності продукту є його фізична доступність, яка досягається шляхом використання логістичних активностей для маніпуляції продукту в просторі економічної діяльності з метою вибору найкращих сценаріїв обслуговування споживача.

Висновки. Таким чином, ЛД з позиції фазово-функціонального аспекту є комплексом фазових, функціональних, управлінських і забезпечувальних процесів та операцій, спрямованих на трансформацію матеріальних і супутніх логістичних потоків, що є джерелом ресурсів для значного числа суб'єктів у каналах та ланцюгах постачання. Ураховуючи інтеграційний характер ЛД, нами ідентифіковано її сутність, здійснено процесно-функціональну структуризацію та системну декомпозицію. Було визначено ціннісні орієнтації у системі логістичної діяльності. З позиції аксіологічного аспекту, логістична діяльність є цінною для споживача так як створює комплексну корисність продукту серед якої найважливішою, виходячи з функції логістики, є діяльність, спрямована на забезпечення комплексної доступності продукту до споживача на етапах його ідентифікації, оцінки, придбання, використання, утилізації та знищення. З нашої точки зору, доступність продукту – це комплексна властивість, яка забезпечує найкращі умови для споживача щодо його ідентифікації, придбання, використання тощо. Виділено та охарактеризовано такі важливі складові доступності: фізична, економічна (фінансова), інформаційна, техніко-технологічна, інноваційна тощо.

1. Бауэрсокс Д. Логистика: интегрированная цепь поставок / Д. Бауэрсокс, Д. Клосс; пер. с англ. – М. : Олимп – Бизнес, 2001. – 640 с.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

2. Коніщева Н. Й. Управління логістичною діяльністю промислових підприємств / Н. Й. Коніщева, Н. В. Трушкіна // Економіка промисловості. – 2005. – № 1. – С. 114 – 123.
3. Кристофер М. Логистика и управление цепочками поставок / М. Кристофер; под общ. ред. В. С. Лукинского. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с. : ил. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
4. Логистика на предприятии: учеб.-метод. пособие / Ч. Сковронек, З. Сариуш-Вольский – Финансы и статистика, 2004. – 400 с.
5. Логистика: учебник / В. В. Дыбская, Е. И. Зайцев, В. И. Сергеев, А. Н. Стерлигова; под ред. В. И. Сергеева. – Эксмо, 2011. – 944 с.
6. Миротин Л.Б. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры: уч. пособие / Л. Б. Миротин, И. Е. Ташбаев. – М. : ИНФРА – М., 2002. – 252 с.
7. Неруш Ю. М. Логистика: учебник / Ю. М. Неруш. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : ТК Велби, Проспект, 2007. – 520 с.
8. Пономарьова Ю. В. Логістика: навч. посіб. / Ю. В. Пономарьова. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
9. Семеновко А. И. Логистика: Основы теории : учебник для вузов / А. И. Семеновко, В. И. Сергеев. – СПб. : Союз, 2003. – 544 с.
10. Современная логистика / Джонсон Джеймс Вуд, Ф. Дональд, Дэниел Вордлоу, Л. Мерфи-мл., Р. Поль. – 7-е издание. – Издательский дом «Вильямс», 2002. – 624 с.
11. Сумець О. М. Змістовий аналіз дефініції «логістична діяльність» / О. М. Сумець // Сталій розвиток економіки. – № 4 (21). – 2013. – С. 290 – 296.
12. Сумець О. М. Візитна картка логістичної діяльності суб'єктів господарювання / О. М. Сумець // Проблеми підготовки професійних кадрів по логістиці в умовах глобальної конкурентної середовища: збірник доповідей XI Міжнародної науково-практичної конференції. Отв. ред. М. Ю. Григорак, Л. В. Савченко (25-26 жовтня 2013 г.). – К. : Логос, 2013. – С. 495 – 498.
13. Сток Дж. Р. Стратегическое управление логистикой / Дж. Р. Сток, Д. М. Ламберт; пер. с 4-го англ. изд. – М.: ИНФРА-М, 2005. – XXXII. – 797 с.
14. Ткачева А. В. Теоретична сутність логістичної діяльності підприємства / А. В. Ткачева // Економіка підприємства та управління виробництвом. – 2011. – С. 98 – 99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e112_58/u112tkac.pdf
15. Тридід О. М. Логістика : навчальний посібник / О. М. Тридід, К. М. Таньков, Ю. О. Леонова. – К. : Видавничий дім «Персонал», 2008. – 176 с.
16. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок / Д. Уотерс ; [пер. с англ.]. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.